

GOOGLE SCHOLAR ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ ՈՐՊԵՍ ԲՈՒՀԻ ՊՐՈՖԵՍՈՐԱ-
ԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾԻՔ

Գոհար ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ԵՀ Կառավարման ամբիոնի դասախոս

Բանալի բառեր. Google Scholar համակարգ, որակավորում, գնահատման գործիք,
պրոֆեսորադասախոսական կազմ, ցուցիչ

Ներածություն: ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգի հիմնարար և որակական բարեփոխումների լույսի ներքո, որոնք պայմանավորված են ներկայումս ՀՀ-ում ընթացող սոցիալ-տնտեսական բարեփոխումներով, ինչպես նաև եվրոպական կրթական ընդհանուր տարածքին լիարժեք ինտեգրվելու պահանջներով, բուհերի պրոֆեսորադասախոսական (այսուհետ՝ ՊԴ) կազմի վերապատրաստումն ու որակավորման բարձրացումը դիտարկել ենք թե՛ որպես դասախոսի հարատև կրթության բաղադրիչ՝ նրա մասնագիտական գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների շարունակական զարգացմամբ, և թե՛ որպես համալսարանական կրթության որակի ապահովման համակարգի կարևորագույն կառուցամաս:

Գրականության ակնարկ: Կառավարման ոլորտում մարդկային ռեսուրսների կառավարման, անձնակազմի գնահատման և վերապատրաստման գործընթացներին իրենց հետազոտություններում անդրադարձել են բազմաթիվ գիտնականներ (Մ. Արմսթրոնգը, Մ. Բիլրը, Դ. Գեսթը, Ֆ. Թեյլորը, Բ. Սիսոն, Դ. Թորինգթոնը, Ա. Մասլոուն, Ա. Փեթիգրուն: Վերոնշյալ հիմնախնդիրներին լրջորեն անդրադարձել են նաև ռուս մասնագետները: Նրանցից առավել լայն ճանաչում ունեն Լ. Կարտաշովան, Ս. Մորդովինը, Ռ. Շեյնը, Ն. Գոնչարովա;ն, Ռ. Նոուն, Տ. Բազարովան և այլք: Նրանք ոչ միայն ուսումնասիրել, այլ նաև թարգմանել են արտասահմանյան շատ հեղինակների ձեռնարկներ և մենագրություններ: Մարդկային ռեսուրսների կառավարման, մարդկային ռեսուրսների գնահատման և վերապատրաստման հիմնախնդիրներին իրենց հետազոտություններում անդրադարձել են նաև Գ. Վահանյանը, Յու. Սուվարյանը, Բ. Գաբրիելյանը, Մ. Բադալյանը, Թ. Մանասերյանը, Վ. Մակունցը, Մ. Ռեզան, Ռ. Տերտերյանը, Հ. Սիմոնյանը և այլք: Այս անդրադարձերի լույսի ներքո, սակայն, չի ուսումնասիրվել բուհերում մարդկային ռեսուրսների գնահատման և վերապատրաստման գործառույթները

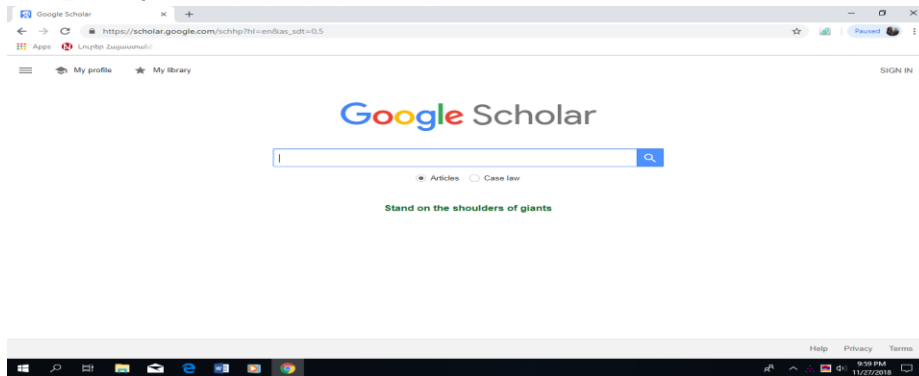
կամ փուլերը որևէ գիտական հարթակ-գործիքի կիրառմամբ: Մինչդեռ, սույն հոդվածի շրջանակում ներկայացվող, գիտական գրականության լայն որոնման հնարավորություն ընձեռող, Google Scholar համակարգը կարող է հանդիսանալ թիրախային տիրույթ բուհերի պրոֆեսորադասախոսական կազմի որակավորման գնահատման գործընթացում:

Մեթոդաբանություն: Հարկ է նշել, որ սկզբնապես, մի փոքր անդրադարձ կատարելով տարբեր ժամանակներում առանձին անձանց կողմից տրված մարդկային ռեսուրսների գնահատման և վերապատրաստման բազմաթիվ սահմանումներին և գաղափարներին, հետազոտության նպատակով օգտվել ենք դիսկրիպտիվ (նկարագրական) մեթոդից՝ ուսումնասիրելով և բնութագրելով թեմային առնչվող դեռ չլուծված խնդիրները, այն համընդհանուր գործընթացները, որոնց բաղկացուցիչ մասերն են հանդիսանում գրնահատումը և վերապատրաստումը: Հետազոտական աշխատանքի ամենակարևոր գործնական հատվածում՝ գնահատման և վերապատրաստման կատարելագործման նոր ուղիների մշակման ընթացքում կիրառվել է համեմատական /համադրման/ ուսումնասիրության մեթոդը, այսինքն հետազոտվել և համեմատվել է Google Scholar համակարգը, դրանում առկա ընտրանքային տարբերակով ընտրված հաշիվներ, որոնց ուսումնասիրությունների արդյունքում էլ կատարվել են եզրակացություններ և արվել են մի շարք առաջարկություններ:

Վերլուծություն: Այս հոդվածում փորձել ենք նկարագրել բուհի ՊԴ կազմի որակավորման գնահատման նոր մոտեցում: Համաձայն մեր ուսումնասիրությունների արդյունքերի՝ Google Scholar համակարգը կարելի է կիրառվել որպես ՊԴ կազմի որակավորման գնահատման գործիք:

Google Scholar-ը համակարգ է, որն ապահովում է գիտական գրականության լայն որոնման հնարավորություն: Կարելի է որոնել հոդվածներ, թեզիսներ, գրքեր, եզրակացություններ և կարծիքներ առաջատար ակադեմիական հրատարակչություններից, արհեստավարժ գիտական հանրույթից, առցանց պահոցներից, համալսարաններից և այլ կայքերից: Google Scholar համակարգը օգնում է գտնել համապատասխան գիտական աշխատանքը գիտական հետազոտությունների շրջանակում ամբողջ աշխարհում: [<https://scholar.google.com/intl/en/scholar/about.html>]

Google Scholar-ի գովազդային կարգախոսն է «Հսկաների ուսերին կանգընած», որը վերցված է Իսահակ Նյուտոնի ոչ այնքան հայտնի հայտարարությունից. «Եթե ես ավելի հեռուն եմ տեսնում, քան մյուսները, դա հսկաների ուսերին կանգնած լինելու պատճառով է»: Այս հայտարարությունը հարգանքի նշան էր ժամանակակից հայտնագործությունների և ձեռքբերումների համար դարերի ընթացքում հիմք դարձած գիտնականներին:

Նկար 1.

Google Scholar համակարգը նման է մի շարք մասնագիտացված գիտական որոնման համակարգերին, էլեկտրոնային պահոցներին, հոդվածների և հղումների որոնման գործիքներին, ինչպիսիք են Scirus-ը, Science Research Portal-ը (Գիտական հետազոտությունների հարթակը), Windows Live Academic-ը, Infotrieve-ը, Research Index-ը, Scientopica-ը և GetCITE-ը: Հատկանշական է, որ Google Scholar համակարգը հնարավորություն է տալիս աշխատել անվճար՝ ի տարբերություն այլ համակարգերի կամ կայքերի, որոնք ապահովում են գիտական հրապարակումների հասանելիությունը վճարովի բաժանորդագրությունից հետո, ինչպիսիք են Scopus-ը և Web of Science-ը:

Վերոնշյալ համակարգի առանձնահատկություններն են.

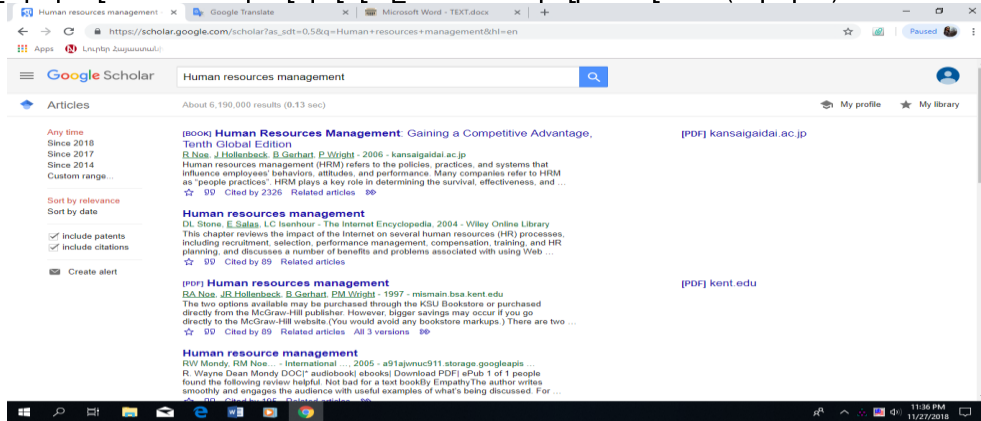
- ✓ գիտական գրականության որոնումը մեզ համար հարմար ցանկացած վայրից,
- ✓ հրապարակումների հղումների ցուցիչների հաշվարկը և համապատասխան աշխատանքներ, հեղինակներ հղումներ և հոդվածներ գտնելը,
- ✓ փաստաթղթի ամբողջական տեքստը որոնելու ունակությունը ինչպես առցանց, այնպես էլ գրադարանների միջոցով,
- ✓ ցանկացած բնագավառում հետազոտությունների վերջին նորությունների և իրադարձությունների դիտման հնարավորությունը,

✓ հեղինակային պրոֆիլի ստեղծումը՝ ներառյալ հեղինակի հրապարակումներին հղումների վիճակագրությունը: [http://childandsociety.ru]

Սույն հետազոտության շրջանակում փորձել ենք ներկայացնել Google Scholar համակարգի գործառույթները.

1. Որոնումը Google Scholar համակարգում:

Ամբողջական տեքստային փաստաթղթերի որոնումը կատարվում է ոչ միայն առցանց հասանելի հրապարակումներից, այլ նաև գրադարաններից կամ վճարովի ռեսուրսներից: Այնուամենայնիվ, որոշ հրատարակչություններ հնարավորություն չեն ընձեռում Google Scholar համակարգին ինդեքսագրելու իրենց ամսագրերը: Որոնման արդյունքների վարկանիշը ձևավորվում է համապատասխանության սկզբունքով: Սույն ալգորիթմի համաձայն՝ ամբողջական տեքստային փաստաթղթերը ներառված են վիճակագրության մեջ՝ հաշվի առնելով հրատարակված հեղինակի կամ հրապարակման վարկանիշը և հրատարակված նյութի մեջբերումների քանակը: Այսպիսով, առաջնային հղումները ներկայացնում են ամենատարածված հոդվածները: Փաստաթղթերը կարող են տեսակավորվել՝ ըստ ամսաթվի և հղման (նկար 2):

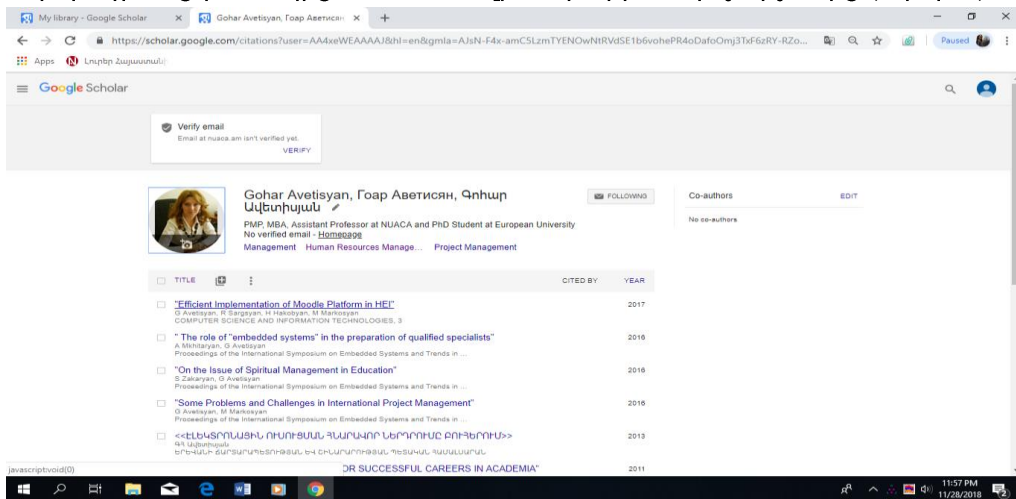
Նկար 2

Գոյություն ունի ընդլայնված որոնում, որը թույլ է տալիս տեսակավորել հրապարակումները՝ ըստ հատուկ բառի (արտահայտության), վերնագրի, հեղինակի, հրապարակումների որոշակի ժամանակահատվածի:

2. Մեջբերում և հղումների ձևակերպում:

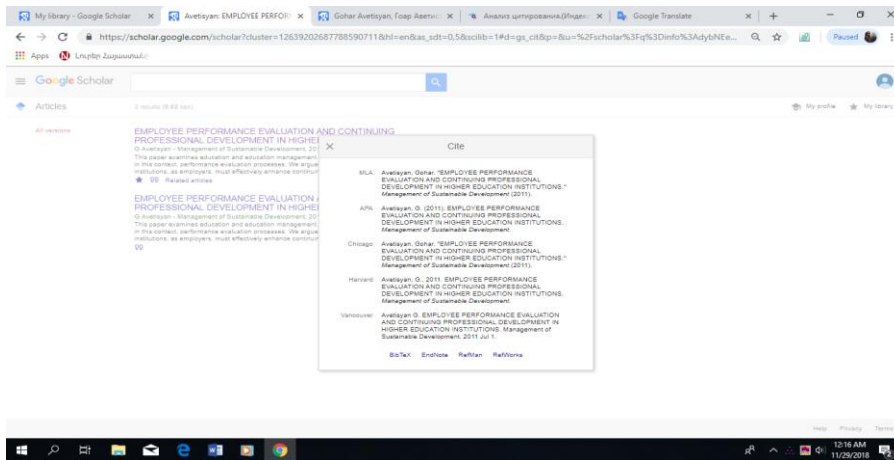
Հետազոտության ընթացքում պարզել ենք, որ վերոնշյալ գործառույթը թույլ է տալիս հեղինակներին հեշտությամբ հետևել իրենց հոդվածների հղմանը՝ հնարավոր դարձնելով այնպիսի ռեսուրսների դիտումը, որոնք հղում

Են կատարում կոնկրետ հրապարակմանը, որոշակի նախատեսված ժամանակացույցով, ինչպես նաև առանձնացնելով հղման ցուցանիշները: Սույն գործառույթն օգտագործելու համար հարկ է ստեղծել հանրային պրոֆիլ Google Scholar համակարգում՝ լրացրելով այն և ներբեռնելով համապատասխան հրապարակումները: Այնուհետև, որոնելով ձեր անունը որոնման համակարգում, հայտնվում են ներբեռնված հրապարակումները՝ հնարավորություն ընձեռնելով մեզ օգտակար կապեր հաստատել գործընկերների հետ, ովքեր ուսումնասիրում են նույն հիմնախնդիրները ամբողջ աշխարհում: Այս գործառույթի իրականացումը արագ է և հեշտությամբ գտնում է ձեր հոդվածները, անկախ դրանց քանակից և համահեղինակների առկայությունից (նկար 3):

Նկար 3

Հարկ է հիշել, որ համակարգը չի տարբերակում անվանումները այլ ընդհակառակը, տարբեր սերվերներից ստացված նույն հղումները դիտարկում է որպես տարբեր, ինչպես նույն աշխատանքում հղումների զանազան տարբերակները: Հետևաբար, հղման արդյունքների լրացուցիչ մշակման համար անհրաժեշտ է զգալի ժամանակ և ջանք: Միաժամանակ, այս համակարգը թույլ է տալիս հեղինակին դիտարկել, աշխարհի որ հատվածում կան քաղաքում են հղում կատարել իր հետազոտական աշխատանքին (նկար 4): Վերոնշյալ գործառույթը նկարագրում է համացանցային ինդեքսավորման տեխնոլոգիան Google Scholar համակարգի հոդվածներով հանդերձ: Ստեղծրված է Web-master-ների համար, ովքեր ցանկանում են իրենց փաստաթղթերը ներառել Google Scholar-ի որոնման համակարգում:

Նկար 4.

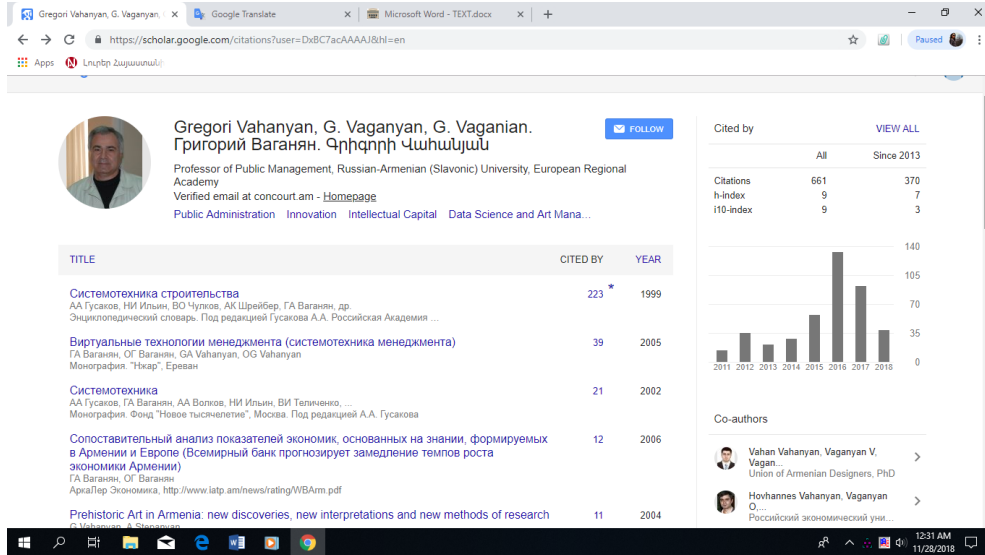
3. Web-master-ների համար ուղեցույցի առկայությունը:

Մանրամասն տեխնիկական տեղեկությունները նույնպես օգտակար կլինեն առանձին հեղինակների համար, ովքեր հնարավորություն ունեն իրենց կայքում տեղադրելու աշխատանքը և հղում են կատարում Google Scholar համակարգում: Օգտվելով այս գործառույթից՝ կարող ենք բարձրացնել գիտական աշխատությունների բովանդակության գլոբալ նշանակությունն ու հասանելիությունը, քանի որ այն աշխատում է գիտա-տեղեկատվական հրատարակչությունների հետ՝ ուսումնասիրելով բոլոր ոլորտներում ակնհայտորեն հետազոտված նյութերը, ատենախոսությունները, տեխնիկական զեկույցները, որ դրանք հասանելի դարձնի Google և Google Scholar համակարգում:

4. Ցուցիչներ:

Սույն գործառույթը հնարավորություն է տալիս արագորեն գնահատել վերջին հոդվածների առկայությունն ու նշանակությունը գիտական ամսագրերում, ինչպես նաև վերլուծել հեղինակի համար իր իսկ թեմաների արդիականությունը (նկար 5): Ինչպես երևում է նկարից, պրոֆիլի դիտարկումը թույլ է տալիս վերլուծել հղումների մաքսիմալ քանակը՝ դասակարգված հինգ տարվա հ և i10 ցուցիչներով: Ի կամ Հիրշի ցուցիչն (ինդեքսն) առաջարկվել է 2005թ. Կալիֆորնիայի Սան Դիեգոյի համալսարանի ֆիզիկոս Խորխե Հիրշի կողմից, ով բնութագրել է իր ցուցիչը (ինդեքսը) հետևյալ կերպ. Գիտնականն ունի h ցուցիչ, եթե նրա Np քանակությամբ հոդվածներից h քանակությանը առնվազն h անգամ հղումներ են կատարվել, այն դեպքում, երբ մնացած հոդվածներից (Np-h) յուրաքանչյուրին հղում է արվել h-ից պակաս անգամ: Այ-

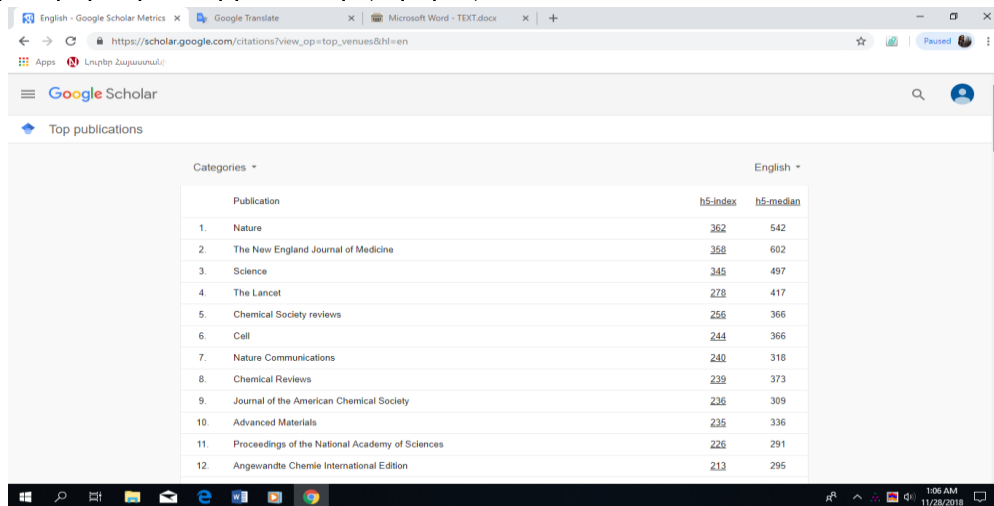
սինքն, **h** ցուցիչով (ինդեքսով) գիտնականը հրապարակել է **h** հոդվածներ, որոնցից յուրաքանչյուրին հղումներ են կատարել առնվազն **h** անգամ: [www.eyepress.ru/article.aspx?11521]

Նկար 5

Այս գործառույթի մաս է գիտական հղումների ցուցիչը, որն ունի երկու մեկնաբանություն. նախ և առաջ, հոդվածների գիտական հղումների ցուցիչով կոչվում է տվյալների շտեմարանը, որում հավաքում են ոչ միայն պարբերականներում հրատարակությունների կենսագրական տվյալները (հեղինակ, վերնագիր, ամսագիր, տարի, ծավալ, թողարկում, էջ) այլև հոդվածներին կից գրականության հղումների ցանկը: Տվյալների այս շտեմարանում օգտագործողը կարող է իրականացնել իր հետաքրքրության ոլորտի շուրջ ողջ գրականության արդյունավետ որոնում: Միաժամանակ, շտեմարանին վերկառուցված գործիքը, որը հավաքագրում է հոդվածներին կից հղումների ցանկերը, մասնագետին հասանելիություն է ընձեռում պարբերական հրատարակության ամբողջ կենսաչափական ցուցանիշներին: Երկրորդը, հղումների ցուցիչը նաև հիմնական կենսաչափական ցուցանիշն է, այսինքն, այլ աղբյուրներում տվյալ հոդվածին հղումների քանակը՝ բաշխված ըստ տարիների (անհատական հղումների ցուցիչ): [www.eyepress.ru/article.aspx?11521] Հնարավոր է նաև ուսումնասիրել հատուկ գիտական ոլորտի հրապարակումները. հարկ է ընտրել հետազոտության ոլորտը, որը մեզ հետաքրքրում է: Այստեղ

կարելի է ընտրել տվյալ ոլորտի ենթահամակարգը: Ներկայումս կատեգորիաների և ենթահամակարգերի հետ աշխատելը հասանելի է միայն անգլերեն հրապարակումների համար (նկար 6):

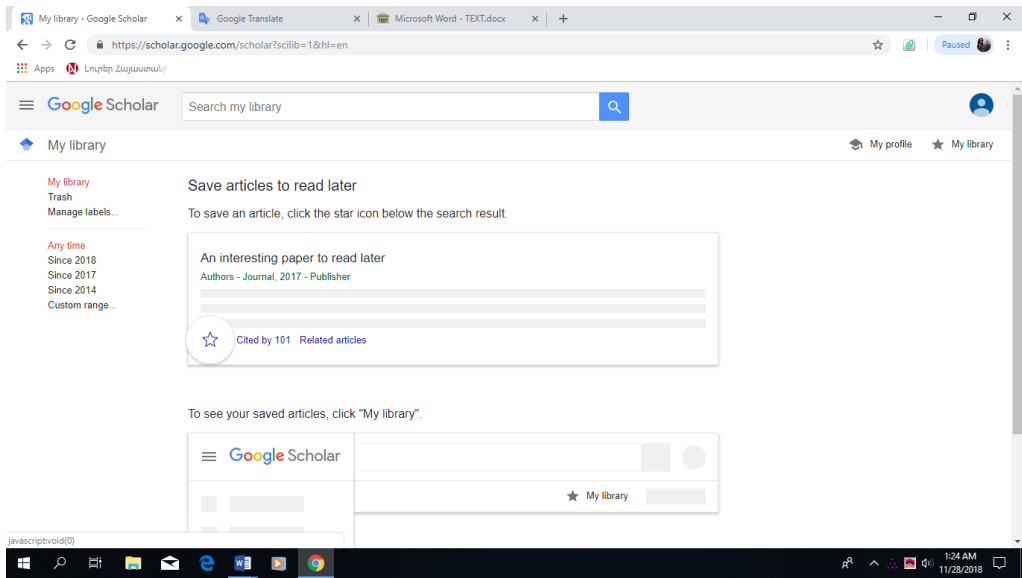

Նկար 6

5. Գրադարան:

Google Scholar համակարգն օգտագործում է տեղեկատվություն էլեկտրոնային գրադարանային ռեսուրսների մասին, որոնման արդյունքում գրադարանային սերվերների առանձին հղումներ ստեղծելու համար: Տվյալների բազայի միջոցով օգտատերը գտնում է ցանկալի գիրքը որևէ գրադարանում: Google Scholar համակարգի առաքելությունն է մի ամբողջ ռեսուրսում հավաքել գիտական տեղեկատվությունը՝ ապահովելով իր համընդհանրությունը, հասանելիությունը և օգտակարությունը: [<https://scholar.google.com/intl/en/scholar/libraries.html>] Տեղեկատվության որոնման և հավաքագրման խնդիրը գիտական հրապարակում գրելու ամենակարևոր խնդիրներից մեկն է: Ներկայումս, փաստացի խնդիրը տեղեկատվության չափազանց մեծ քանակությամբ հասանելի լինելու մեջ է, որը հուսալի, որակյալ և արդի չէ (նկար 7): Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ փորձել ենք դիտարկել Google Scholar համակարգի առանձնահատկություններն ու գործառույթները ՊԴ կազմի գնահատման և մասնագիտական վերապատրաստման ցուցիչների (մարկերների) մըշակման գործընթացում: Ելնելով այն հանգամանքից, որ բուհերի, մեր հետազոտության շրջանակում ՊԴ կազմը մասնակցում է որակավորման բարձրացման (ՈԲ), մասնագիտական զարգացման և գնահատման գործընթաց

ներին՝ ներկայացրել ենք վերջիններիս գիտական, ուսումնամեթոդական և հաղորդակցական գործունեությունը Google Scholar համակարգի առանձնահատկությունների կիրառմամբ: ՊԴ կազմի ՈԲ կրթագիտական ծրագրի կրթական ու հետազոտական-ուսումնամեթոդական գործունեության հետևումը և չափայնությունը կարելի է իրականացնել Google Scholar համակարգի ակտիվ կիրառմամբ:

Նկար 7

Հատկանշական է, որ հետազոտության շրջանակում գնահատման, որակավորման բարձրացման և մասնագիտական զարգացման ցուցիչ մշակելիս օգտվել ենք վարքի տեսանկյունից գնահատման և անելիքների ցանկի ուրվագծման մեթոդներից, քանի որ վերջիններս սերտորեն առնչվում են կրթական և հետազոտական-ուսումնամեթոդական գործունեության իրենց հետագծի սահմանմանը: ՊԴ կազմի որակավորման բարձրացման գործընթացը հարկ է անցկացնել ուսուցման անհատական ծրագրով՝ կրթական և գիտահետազոտական կրթամասերի հարաբերակցության ընտրությամբ՝ ապահովելով իրենց համար նախընտրելի իրազեկությունների զարգացումը: Կրթական, ուսումնամեթոդական, գիտահետազոտական գործունեությունը գրնահատելու և հետևելու նպատակով օգտվել ենք Google Scholar համակարգի առանձնահատկություններից և գործառույթներից, մասնավորապես ա) ՊԴ կազմի հրապարակումների հղումների ցուցիչների հաշվարկումից և համա-

պատասխան աշխատանքների, հեղինակների մեջբերումների, և հոդվածների որոնումից, բ) տվյալ համակարգում ՊԴ կազմի ներկայացուցիչների պրոֆիլներում ներառված հրապարակումների հղումներից, գ) հեղինակի կամ հրապարակման վարկանիշից և հրատարակված նյութի մեջբերումների քանակից, դ) բոլոր ոլորտներին ակնհայտորեն հետազոտված նյութերից, ե) Հիրշի ցուցիչով դասակարգված լավագույն հրապարակումներից, և զ) գիտական հսկայական տեղեկատվությունից իր համընդհանրությամբ, հասանելիությամբ և օգտակարությամբ:

Եզրակացություն: Ընդհանրացնելով սույն հետազոտության արդյունքները՝ կարելի է առաջարկել.

1. ՊԴ կազմի ներկայացուցիչների համար ստեղծել անհատական պրոֆիլներ Google Scholar համակարգում՝ վերջիններիս գիտական հղումների ցուցիչները հաշվարկելու նպատակով:

2. Համեմատական անցկացնել տնտեսագիտական և կառավարման ֆակուլտետներ ունեցող ՀՀ բուհերի ՊԴ կազմերի միջև՝ հենվելով Google Scholar համակարգում գիտական հղումների և Հիրշի ցուցիչների վրա: Սույն գործընթացը թույլ կտա աստիճանակարգելու բուհերը՝ ելնելով նախ ՊԴ կազմի, ֆակուլտետի, իսկ հետո՝ բուհի ինդեքսավորման ցուցանիշից:

3. Ձևավորել մասնագիտական խորհուրդները՝ հաշվի առնելով վերջիններիս անդամների գիտական հղումները և Հիրշի ցուցիչները:

4. Կիրառել Google Scholar համակարգը ՊԴ կազմի ատեստացիաների, որակավորման բարձրացման գործընթացներում, բուհերի գիտական համագործակցության, կրթական համակարգին ինտեգրվելու նպատակով:

Գրականության ցանկ

1. [<https://scholar.google.com/intl/en/scholar/about.html>]
2. [<http://childandsociety.ru/ojs/index.php/cas/pages/view/googlescholar>]
3. [<http://www.eyepress.ru/article.aspx?11521>]
4. [<https://scholar.google.com/intl/en/scholar/libraries.html>]
5. Карташова, Л. (2005), Управление человеческими ресурсами, ИНФРА-М, Москва
6. Armstrong, M. (2006), Strategic Human Resource Management, London and Philadelphia

Գոհար ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

Google scholar համակարգը որպես բուհի պրոֆեսորադասախոսական կազմի որակավորման գնահատման գործիք

Բանալի բառեր. Google Scholar համակարգ, որակավորում, գնահատման գործիք, պրոֆեսորադասախոսական կազմ, ցուցիչ

Տեխնիկայի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացումը, ՀՀ-ի Բոլոնյան գործընթացին ինտեգրվելու հանգամանքը բուհերի առաջ դրեցին նոր խնդիրներ, այն է՝ մշակել բուհերի պրոֆեսորադասախոսական (ՊԴ) կազմի ներկայացուցիչների ատեստացիաների իրականացման, վերջիններիս որակավորման գնահատման նոր մոտեցում տեղեկատվական տեխնոլոգիաների մասնակի կամ ամբողջական կիրառմամբ: Այս խնդիրների լուծումն առավել արդյունավետ իրականացնելու համար, նախ, անհրաժեշտ է ուսումնասիրել Google Scholar համակարգը:

Гоар АВЕТИСЯН

Система Google Scholar как инструмент оценки квалификации профессорско-преподавательского состава вуза

Ключевые слова. Система Google Scholar, квалификация, инструмент оценки, преподаватели, индекс

Развитие техники и информационных технологий, интеграция Армении в Болонский процесс поставили перед университетами новые задачи, по разработке новых подходов к аттестации представителей профессорско-преподавательского состава (ПП) Вузов, частичным или полным использованием инструментария информационных технологий. Для более эффективного решения этих задач необходимо сначала изучить систему Google Scholar, а затем использовать ее в аттестациях сотрудников ПП состава, в процессе повышения квалификации, чтобы интегрировать научное сотрудничество университета в систему общего образования, так же, в ходе формирования профессиональных советов вузов.

Gohar AVETISYAN

Google Scholar system as a tool for assessing the qualification of the university's teaching staff

Key words. Google Scholar system, qualification, assessment tool, faculty, index

The development of technology and IT, the fact of Armenia's integration into the Bologna process posed new problems to the universities, that is, to develop a new approach to the evaluation of the representatives of the academic staff (AS) of the universities, partial or complete use of information technologies. In order to solve these problems more effectively, it is firstly necessary to study the Google Scholar system, and then apply it to the assessment and qualification processes of academic staff members, to integrate the university's scientific cooperation into the general education system, as well as to form professional councils in universities, taking into account their scientific references and Hirsch indicators.